

Csaba László,
az MTA rendes tagja, a Közép-európai Egyetem
és a Budapesti Corvinus Egyetem professor emeritusa

E-mail: Csabal@ceu.edu

MERRE TOVÁBB, EURÓPAI UNIÓ?*

Az Európai Unió 2026-ban három nagy kihívással szembesül. *Egyfelől:* Donald J. Trump elnökségével alapvető fordulatnak vagyunk a tanúi és részesei; a második világháborút és a bipoláris világot követően kialakult szabályalapú nemzetközi rendszer felbomlását az azt létrehozó és fenntartó nagyhatalom kezdeményezi, ő hajtja keresztül akár saját hosszabb távú érdekei ellenében,¹ mi több, a többiek ellenkezését is leküzdve.² A venezuelai beavatkozással ez a megállapítás szintet lépett. Ahogy a vezető üzleti lap szerkesztősége fogalmazott: szabályokat eddig is átléptek, mostantól azonban épp ez, a nyers erőpolitika lesz a szabály.³ Az abszurd drámába illő grönlandi vita kapcsán, az unió tehetetlenségét észelve az orosz alelnök keresetlen szavakkal fejezte ki meglegedettségét egy valódi világpolitikai súlyú ügyben.⁴

Másodszorban: az idősebb nemzedékekben ma is lelkesedést keltő európai projekt elveszítette vonzerejét. Immár két évtized óta – de különösen a brexit révén és annak következtében – az integráció túlélő üzemmódban működik, és a gyakorlatban mindenfajta nagyobb szabású stratégiát nélkülöz – már olyat, amely túlmutatna a jelszavak hangoztatásán.⁵

Harmadrészt: az integráció jó két évtized óta szőnyeg alá söpört kihívásai, mindekenélőtt a jelenleg a bizottsági anyagokban „*megtakarítási és befektetési unió*” néven futó *elmélyítés* és az ettől messze nem független *déli és keleti bővítés* kérdésköre a tömeges bevándorlás és az orosz agresszió következtében a napirendet uraló feladatokká emelkedtek.

¹ A befolyásos elemző (Zakaria, 2026) szerint az évtizedek alatt felépített/felhalmozott bizalmi tőkét üvegyöngyökért áldozzák fel.

² Részletesen kifejti Kolodko (2025) és Csaba (2026a).

³ Trump unbound: unconstrained at home, adventurist abroad. *Financial Times* (editorial), 2026. jan. 9.

⁴ EU Observer, 2026. január 15.

⁵ Lásd erről Halmi (2020) és Losoncz (2024).

* A kézirat 2026. január 19-én érkezett a szerkesztőségbe.

<https://doi.org/10.47630/KULG.2026.70.1-2.35>

Magyarország számára természetesen messze nem közömbös, hogy a globális folyamatok milyen irányt vesznek és milyen kimenettel zárulnak. Miközben e megatrendek tekintetében számunkra csak az alkalmazkodás kényszere adott, az unió tagjaként – ha korlátozott mértékben is – de *befolyásoló, alakító szerepet is játszottunk*. Ez adódik abból, hogy EU-léptékkel Magyarország közepes nagyságú állam, aminek mérete és földrajzi helyzete esélyt adhat arra, hogy sajátos szempontjait eseti és tartós koalíciókkal részben vagy egészében érvényre tudja juttatni. Igaz, ez olyan irányváltást feltételezne, amelyben az immár évtizede uralkodónak tűnő, az 1930-as éveket idéző „nemzeti öncélúság” megközelítést a jogállam és a kooperatív játékok iránti sokkal nagyobb nyitottsággal váltaná fel. Utóbbit nem jelezzük előre, de módzatait lehetséges és szükséges is felvázolni, ha nem is egy rövid áttekintés keretében.

Magyarország számára rövid és középtávon is meghatározó lesz az, hogy az EU-ban milyen válaszok születnek a fentebb csak jelzésszerűen említett, de a hivatkozott irodalmakban részletesen kibontott kérdésekre. Az adott terjedelemben értelemszerűen csak a legfontosabbak felvillantására vállalkozhatunk.⁶

Az EU működésének kiemelten *legfontosabb eleme a hétéves költségvetési keret*, amit az évente jóváhagyott költségvetések konkretizálnak. Jelenleg még sem az Európai Parlamentben, sem a tagállamok körében nem látható egyetértés abban a kulcskérdésben, hogy milyen súlypontokkal és milyen pénzügyi feltételekkel lehet az 2028 és 2034 közti időszakban számolni (Wold, 2025).

Tegyük hozzá: egyfajta külső sokként adódik ehhez a – sok tekintetben szokásos – elrendezéshez a 2025. júniusi *NATO-döntés, amely a védelmi kiadásoknak a GDP 5 százalékára történő fölemelése ígéretét* tartalmazza. Bár ezt az elköteleződést a mai ismeretek alapján inkább politikai szándék kinyilvánításának, semmint nemzetközi kötőerejű szerződésnek tekinthetjük, kétségtelenül egy korábban nem tapasztalt mértékű és jellegű meghatározottságot visz a következő költségvetési időszak folyamataiba.⁷ Ugyanakkor ma még nem látható, milyen konkrét tartalmat jelenít meg a megállapodás, vagyis hogy kinek, mikor s mit kell tennie, mennyi pénz birtokában (ebből mennyi a nemzeti, vagyis önfinanszírozás).⁸

⁶ Györffy (2026), Csaba (2026b), Király (2026).

⁷ Míg egy nemzetközi megállapodást hagyományosan a részletekről szóló, többéves huzavona előzi meg, a Trump-korszakban az az úzus, hogy előbb bejelentik a megállapodást, és csak utána állnak neki a részletek tisztázásának. A teljesség igénye nélkül említhetjük a gázai megállapodást, az ukrán ritkafémekről szóló megegyezést, a Zaire-Kongó és Ruanda közti békét, a kambodzsai–thai tűzszünetet, az első elnöki év alatt egymillió fő deportálását vagy az Elon Musk vezette DODGE 500 milliárd dolláros megtakarítását (ismeretes módon a hivatal szűnt meg, és a megtakarítás összege enyhén pozitív, de még a két számjegyet sem éri el).

⁸ Utóbbi az agrártámogatásoknál hagyományosan 85–90 százalékos mértékű.

A védelempolitikai fordulatnak legalább két eleme közvetlen hatással lesz a tagállamok gazdaságára. Egyfelől az európai hadikiadások egyik régi problémája, hogy abban a személyi jellegű és intézményfenntartó kifizetések dominálnak, amelyek *multiplikátorhatása eleve korlátozott*. Másfelől – a jelenleg még fennálló amerikai közös parancsnokság ellenére – a fejlesztések jellemzően nemzeti keretben folynak.⁹ A NATO-csatlakozás idején joggal hangsúlyozott *interoperabilitás a gyakorlatban igen kevésbé érvényesül*, ahogy az az ukrán védelmi képességek segítése során tapasztalt számtalan – néha komikus – melléfogás kapcsán időről időre előtérbe is került. Holott kézenfekvő, hogy az európai védelmi képességet is csak egybehangolt és sok tekintetben közös cselekvés erősíthetné, a közös légtérvédelemtől a közös hadiipari gyártásig.

Minél elterjedtebb az önerőre támaszkodás mellett az amerikaiakkal és a törökökkel való kétoldalú együttműködés, annál inkább *kihasználatlan marad az európai együttműködésből és közös fejlesztésből adódó potenciál*.¹⁰ Magyarország – bár érdekltségét jelezte – a közös védelmi beszerzést célzó SAFE-keretből az első körben kimaradt, aminek végösszege 150 milliárd euró.¹¹ Pedig minél erőteljesebben áthatja az új amerikai nemzetbiztonsági stratégiát a korábbi globális szabálykövetés helyett a 19. századot idéző, terület- és nyersanyagelvű érdekszféra-gondolkodás (Galston, 2026), annál egyértelműbb, hogy az európaiak főleg magukra számíthatnak, miközben az Egyesült Államok figyelme Latin-Amerikára és a Csendes-óceán térségére, különösen a Kínával való versengésre összpontosul.¹² Kérdéses, hogy az eddig főleg deklarációkból álló közös európai védelempolitika mennyire képes és hajlandó az amerikai elköteleződést pótolni – akár a „tettre készek koalíciója” lazább, akár az uniós keretek formalizáltabb változatában.

A következő költségvetési ciklus másik fő súlypontja értelemszerűen a *zöld-megállapodás kiigazítása és alkalmazása* lesz. A legtöbb tagállamban a választók-

⁹ Amerikai elemzők relativizálják Európa magára hagyását, és ezt – több más, általunk is említett megnyilvánuláshoz hasonlóan – Trump bombasztikus retorikájának minősítik, amely a tényleges biztonsági elköteleződést nem érinti, csupán a védelmi kiadások növelését kikényszerítő tárgyalási taktika (Heinrichs, 2026).

¹⁰ A 4iG és a Lockheed közötti, karácsony előtt aláírt megállapodás (<https://www.4ig.hu/a-megallapodas-tortenelmi-lepes-a-magyar-vedelmi-ipar-szamara>) látványos példája lehet az említetteknek. Ez – csakúgy, mint a török kooperációban induló harcokcsigvártás – látványosan a közös európai megoldásokon kívül álló utat jelez.

¹¹ Euronews, 2026. jan.16.

¹² Grönland földrajzi értelemben a nyugati féltekén található ugyan, de egy NATO-tagállam fennhatósága alá tartozik, Kanada pedig a Brit Nemzetközösség része. Ennek ellenére – az erőpolitika jegyében – az amerikai elnök megismételte: „szüksége van” a szigetre, míg a nemzetközi jogra nincs (Sanger et al., 2026).

nak legalább a harmada nem támogatja ugyanis a 2019-ben indult, sok tekintetben az egykori KGST tervmutatószámait idéző közös programot, amelyet nem lehet az eredeti ütemben és módokon végrehajtani. Az is jól látható, hogy a korábbiaktól eltérően a környezeti célokat immár nemcsak más, hagyományos prioritások keretében – például az agrárkölségvetésben – lehet és kell megjeleníteni, hanem önálló forrásokra is szükség lesz. A nemzeti szabályozások tekintetében is jól láthatóan közelítésre érett a helyzet, és különösen a megújuló energiaforrások terén lesz szükség áttörésre. Utóbbi különösen a közép- és a dél-európai tagállamokat állítja nagy kihívás elé mind pénzügyi, mind technológiai oldalról, miközben e célok belpolitikai támogatottsága sem adott, legalábbis semmiképpen nem tekinthető erősnek.

Miközben a környezeti és az energetikai szempontok külön-külön is elemzést érdemelnek, nem kétséges, hogy a fosszilis fűtőanyagok további korlátlan felhasználását pártoló és a velük való takarékoskosságot a rezsiszökkentésre hivatkozva felejtetőnek minősítő mai kormányzati közelítés egyáltalán nem képviselhető és nem tartható fenn. E kérdéskörben a rövid távú politikai népszerűség és a hosszabb távú fenntarthatóság, valamint az uniós keretekbe illeszkedés szempontjai láthatóan már rövid távon is ütköznek. Az egyoldalú orosz energiafüggőség fenntarthatatlan, és már messze nem csupán a sok tekintetben deklaratív közös külső politika szempontjai sérülnek általa.¹³

Nem titok, hogy az európai innovációs gyengeségre, a sok tekintetben fojtogató forráshiányra az EU 2017-ben elhatározott tőkepiaci uniója és a már működő árnyékbankrendszer hatékony szabályozása lenne a válasz (Mérő, 2025). E megoldás lényege – a közös szabályozás és az átfogó deregulálás mellett – az, hogy az egyik ország megtakarításait egy másik tagállamban felvetődött kezdeményezés finanszírozására is lehetne fordítani. Ugyanakkor az idézett cikkből is jól látható, hogy e kulcsfontosságú területen csak igen szerény előrelépés történt, ami jórészt meg is magyarázza az unió gyenge növekedési teljesítményét, a vállalkozások lanya működését. E területen természetesen azért nem történik meg a már sok éve megérett áttörés, mert a nemzeti szabályozó hatóságok a legkevésbé sem szándékoznak az ellenőrzést „Frankfurtnak” átadni. Különösen akkor, ha a költségvetési hiány monetáris finanszírozása az elmúlt években már nemcsak a fű alatt történhetett meg, hanem nyílttá, rendszeressé és kiterjedtté vált. A stabilitási és növekedési egyezmény 2025 tavaszán történt ismételt felfüggesztése egerutat biztosít a bármely belpolitikai

¹³ Újdonságnak mondható, hogy a magyar kormány már a látszat szerint sem törekszik ebbe beleilleszkedni, hanem a nyílt szembeszegülést választja (Bóka, 2026).

okból „szükségessé váló” költségvetési lazításnak.¹⁴ A megtakarítási és befektetési unió annál lényegesebb, minél inkább úgy látjuk, hogy a közösen elhatározott célok eléréséhez egyik területen sem elégséges, ha az uniós forrásokat a hagyományosnak tekinthető mértékről, a GDP 1 százalékáról 2028 és 2034 között sikerül 1,26 százalékkára emelni. Ugyanakkor nem kérdéses, hogy amikor pénzről van szó, a szuverenitás kérdése még élesebben vetődik föl, mint a kül- és védelempolitikában.

Voltaképp mindhárom területet közvetlenül érinti az EU további bővítése. Három posztszovjet állam 2023 decemberében hivatalos tagjelölti státust kapott. Konkret felvételi tárgyalások indultak Ukrajna, Moldova és Grúzia esetében, miközben a korábbi időszakból fennmaradt balkáni csatlakozási alkunak még messze nem látni a végét.

A kérdéskör értelmezéséhez legalább három dilemmát kell felvetni – és jó esetben megoldani. *Először:* ha egy ország nem osztja az EU értékrendjét, bármi legyen is az, taggá válása csak további fejetlenség okozója lehet. Ez az összes tagjelölt esetében kézzel fogható (Berend, 2021:188–194) és a jogállamisági eljárások összefüggésében ismertnek is tételvezhető. A jogállamisági eljárás hangsúlyozottan emlékeztet arra, hogy az unió ma már messze nem csupán egyszerű szabadkereskedelmi társulás, ahogy ezt egykor a britek elképzelték (Benczes, 2025:100–101), és ez a szempont a következő költségvetés során sem lesz kevésbé előtérben.¹⁵

Másodszor: a kevésbé fejlett országok felvétele a jelenleg ismert támogatási arányokat és mértékeket alapjaiban rendezné át. Ezek az összegek makroökonómiai szempontból elhanyagolhatók ugyan, de a konkrét költségvetési tárgyalásokban mindig a legélesebben vetődnek föl.

Harmadszor: az EU döntéshozatali mechanizmusa még mindig az eredetileg hat, egyként gondolkodó tagállamra szabott eljárások szerint működik. Ukrajna a maga még mindig közel 40 milliós lakosságával középhatalom lenne, hadseregének mérete és harckészültsége csak további súlyt adna a szavának. Vagyis a további bővítés – még ideális esetben is – *a döntési rend alapvető reformját, a többségi módszer kiterjesztését* feltételezné. Amilyen könnyű ezt a gondolatot papírra vetni, olyan nehéz a politikai gyakorlatba ültetni. Ez különösen egyértelmű a patrioták és más euroszeptikus erők térnyerését megfigyelve, amely mind az Európai Parlamentben, mind a legtöbb tagállamban kirajzolódik.

¹⁴ Ez már a 2025. és 2026.évi államháztartási tervekben is látható, a gyakorlatban – a teljesítés számaiban – még inkább. Bővebben (László, 2026).

¹⁵ A von der Leyen-féle Európai Bizottság megbuktatása ezen mit se változtatna, ahogyan ez Ukrajna támogatása ügyében is kirajzolódott.

Az Európai Unióról szóló előadásokat évtizedek óta azzal kezdjük, ha valaki megállapítja, hogy az EU válságban van, az jókora közhelyet pufogtat. A lényeg ugyanis – mint Jean Monnet-től tudjuk – az, hogy miközben a legtöbb kérdés vita tárgya, a gyakorlat egymás után szüli meg azokat a kompromisszumokat, amelyek révén az európai integráció évtizedről évtizedre terebélyesedik és el is mélyül (Palánkai, 2025).

Mindebből következően csak azt tudjuk előre jelezni, hogy amikor és ahol egyértelmű a közös érdek, illetve az, hogy „egyedül nem megy”, akkor az európai politikai elit ismét képes lesz olyan megoldások alkalmazására, amelyek révén mindenkinek jobb lesz, miközben senkinek sem lesz rosszabb. Ez a felsorolt területeken a következőket jelentheti.

1. *A közös kiadások átrendezése a hagyományos területek rovására és az új területek – különösen a védelem, az energetika és a környezet – szempontjainak érvényesítése.* Ennek részeként kerül sor a két hagyományosan legnagyobb költségvetési cél, az agrár- és a területfejlesztési kiadások összevonására, együttes részesezésüknek a keret 40 százalékában történő maximálására. Az agrárcélú költségek korlátozza a Mercosur-megállapodás révén erősödő piaci verseny mellett a környezeti szempontok korábbinál szigorúbb érvényesítése – a hagyományokra történő hivatkozás ellenében. Mindezt a korrupcióellenes fellépés szigorítása is erősíti.¹⁶ Ugyanakkor látni kell, hogy az igazán nagy korrupciós ügyeket – például az egykori francia elnök és a néhai olasz miniszterelnök bebörtönzéséhez vezető ítéleteket – nem az európai ügyészség kezdeményezésére és nem a közösségi jogszolgáltatás révén, hanem nemzeti keretekben vitték végig.
2. *A többségi döntések körének kiterjesztése* olyan területekre, amelyek korábban egyhangúságot igényeltek. A „tettez készek koalíciója” az alapszerződésekben foglaltakkal összhangban álló megoldás, és bő évtizede használatos (mindjárt a Gazdasági és Monetáris Unióval kezdve).
3. A 2012-ben elindult *költségvetési és bankunió elmélyítése a tőkepiaci unióval együtt* nem igényel szerződésmódosítást, igényli viszont a nemzeti egoizmus mérséklését. A tőkepiaci uniót célzó ma ismert javaslatok nem a piaci fundamentalizmus alapján állnak. A felügyelet uniós szintre helyezése és a szabályok egységesítése nem veszélyeztetné egyetlen tagállam nyugdíjasainak érdekét

¹⁶ A felsoroltak külön-külön és együttesen a NER alapjait érintik. Nem ok nélkül folyik az irányított sajtóban immár egy esztendeje a felsorolt kérdések ügyében a „brüsszelezés”. Igaz, más országok és érdekcsoportok is megmozdultak az említett ügyekben, és a Bizottság javaslata írásunk lezárásakor még nem élvezett többséget (Wold, 2025).

sem. Ugyanakkor kétségtelenül szűkebbre szabná a nemzeti kormányok újraelosztó tevékenységét.

4. *A védelmi együttműködés lehetőséget ad az iparpolitika gyakorlatának korszerű alkalmazására.* Mi több, ezt meg is követeli, ellenkező esetben a meglévő kerektek is szétzilálódhatnak. Ezen a területen az egyoldalú amerikai függés mellett a nemzeti bezárkózás karikatúrisztikus jellegű, aminek meghaladása akkor is szükséges lenne, ha a rendelkezésre álló kiadási összeg változatlan. Mivel a GDP 5 százalékára emelendő hadikiadásból 1,5 százalék eleve a kapcsolt részekre van előirányozva – mint amilyen a kiberbiztonság és a közlekedési infrastruktúra –, ez az új kiadási tétel a meglévők felülvizsgálatát és jobb egybehangolását is sürgetővé teszi. Mivel eredendően horizontális egyeztetésről lenne szó, az EU- és a NATO-keretek egymást kiegészítő, nem pedig versengő/párhuzamos szervezeti megoldást igényelnek.
5. *A kibővülés fokozatosan és kellő előkészítéssel történhet, semmiképp sem kívülről adott, önkényes politikai időpontokhoz kötve. Az *acquis screening* közép-európaiaknál is bevált aprólékos ellenőrzési gyakorlata – amely a kihirdetett jogszabályok helyett azok alkalmazására összpontosít – nyilván nem mellőzhető. Fontos információ ezzel kapcsolatban, hogy *mind a keleti, mind a déli tagjelöltekkel a tárgyalás szakértői szinten kezdeti stádiumban van*, és egyelőre a 31 fejezetből olyan tételekben van haladás, mint a kisvállalkozások és az oktatás. A kibővülés(ek) finanszírozási kérdéseit egyelőre csak szakértői szinten, kutatók vetették fel, a többéves költségvetés idézett tervezetében és vitáiban egyáltalán nem szerepel. Grúzia kormánya 2024 novemberében felfüggesztette a folyamatot,¹⁷ Szerbiával és Albániával pedig semmilyen érdemi párbeszéd nem folyik. Ukrajna esetében egyelőre tűzszünet sem körvonalazódik, háborúban álló ország felvétele pedig nem reális.¹⁸ Nem is meglepő, hogy e cikk lezárásakor nem a magyar sajtóban emlegetett feltétel nélküli teljes tagság, hanem kemény feltételek – például a beérkező pénzek ellenőrzése, korrupció elleni föllépés – mellett egyfajta társult tagság elképzelése fogalmazódott meg (Ukrajnával kapcsolatban (Foy, 2026):*

¹⁷ Politico, 2024. nov. 28.

¹⁸ Ellenpéldaként felhozható a bő félszázada megosztott Ciprus. A szigetországban 1974 óta fegyvernyugvás van, mi több, a két országrész között a gyakorlatban problémamentes az átjárás, bár az Észak-Ciprusi Török Köztársaságot Törökország kivételével senki sem ismerte el. Hasonló a helyzet Moldovában (Transznisztria), Észak-Koszovóban és a kalinyingrádi exklávé esetében. A felsorolt esetekben nincs élő fegyveres konfliktus.

Hivatkozások

- Benczes I. (2025). Defining economic governance through critical junctures and learning by doing. In Bíró-Nagy, A., & Medve-Bálint, G. (Eds.), *The Path of Hungary's EU Membership*. (pp. 76–106), Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-94009-5>
- Berend, T. I. (2021). *Az Európai Unió története. Integráció, populizmus, nacionalizmus*. Kossuth Kiadó.
- Bóka, J. (2026). Súlyos válságban van az EU közös külpolitikája. *Magyar Nemzet*, január 5. <https://magyarnemzet.hu/kulfold/2026/01/boka-janos-eu-kulpolitika>
- Csaba, L. (2026a). A globális illiberalizmus arculatai. In Szanyi, M., Szunomár, Á., & Török Á. (Eds.), *Trendek és töréspontok* (Vol 7). Akadémiai Kiadó, megjelenés előtt. https://mta.hu/data/dokumentumok/egyeb_dokumentumok/2025/VTT110625_A_glob%C3%A1lis_illiberalizmus_arculata.pdf
- Csaba, L. (2026b). A külgazdasági irányváltás. In Szathmáry, E. (Ed.), *Merre tovább, Magyarország?* Osiris Kiadó, megjelenés előtt. <https://csabal.com/files/downloads/a-kulgzdasagi-iranyvaltas.pdf>
- Foy, H. (2026). EU 'membership-lite' plan for Ukraine spooks European capitals, *Financial Times*, Jan. 16, <https://www.ft.com/content/a42ea7ba-af22-4133-b1d3-e2fdf561c7ba>
- Galston, W. A. (2026). What Maduro's capture says about Trump. *Wall Street Journal*, Jan. 6. <https://www.wsj.com/opinion/what-maduros-capture-says-about-trump-1c20fd0c>
- Györfly, D. (2026). Resurgence of the State in Central and Eastern Europe. *Competition and Change*, 30(2), (előpublikáció).
- Halmi P. (2020). A populizmus ára: a Brexit-adó. *Magyar Tudomány*, 181(12), 1621–1635. <https://doi.org/10.1556/2065.181.2020.12.6>
- Heinrichs, R. (2025). What Trumps national security strategy gets right. Despite the Bombastic Rhetoric, America Isn't Retreating. *Foreign Affairs*, December 15, <https://www.foreignaffairs.com/united-states/what-trumps-national-security-strategy-gets-right>
- Király, M. (2026). Visszatérés az EU értékrendjéhez. In Szathmáry E. (Ed.), *Merre tovább, Magyarország?* Osiris Kiadó, megjelenés előtt.
- Kolodko, G. W. (2025). *Trumps zweite Amtszeit*. Springer Nature Switzerland. <https://www.springerprofessional.de/trumps-zweite-amtszeit/51522386>
- László, Cs. (2026) Hogyan tovább a fiskális politikában? In Szathmáry, E. (Ed.), *Merre tovább, Magyarország?* Osiris Kiadó, megjelenés előtt.
- Losoncz, M. (2024). A brexit mérlege: hatások, következmények és tanulságok hét év után. In Szanyi, M., Szunomár, Á., & Török Á. (Eds.), *Trendek és töréspontok V. Kockázatok és mellékhatások* (pp. 121–154). Akadémiai Kiadó. <https://doi.org/10.1556/9789636640323>
- Mérő, K. (2025). Az európai tőkepiaci unió és az árnyékbankrendszer – összefonódások és ellentmondások. *Közgazdasági Szemle*, 72(12), 1207–1225. <https://doi.org/10.18414/KSZ.2025.12.1207>
- Palánkai, T. (2025). A nemzetközi integráció néhány elméleti irányzata. *Magyar Tudomány*, 186 (10), 1920–1926. <https://doi.org/10.1556/2065.186.2025.10.6>
- Sanger, D. E., Pager, T., Rogers, K., & Kanno-Youngs, Z. (2026). Trump Lays Out a Vision of Power Restrained Only by 'My Own Morality'. *The New York Times*, Jan. 8, <https://www.nytimes.com/2026/01/08/us/politics/trump-interview-power-morality.html>
- Wold, J., W. (2025). EU leaders to take the first pass. *Budget-Brief/Euractiv*, December 16. https://www.euractiv.com/news/budget-brief-eu-leaders-to-take-a-first-pass/?utm_source=eac&utm_medium=linkedin&utm_campaign=euractiv
- Zakaria, F. (2026). The world is adjusting to an unreliable United States. *The Washington Post*, January 15. <https://www.washingtonpost.com/opinions/2026/01/15/us-global-order-shift-allies/>